

АВТОРСЬКІ ТА СУМІЖНІ З НИМИ ПРАВА ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

На сьогодні багато уваги приділяється сфері авторського права, оскільки вона є досить специфічною. З плином часу мережеві та комп'ютерні технології переходять на новий технологічний рівень розвитку. Враховуючи, що Інтернет та інформація доступна в ньому стали невід'ємною частиною життя сучасної людини, сторонню інформацію може використовувати будь-хто, маючи доступ до мережі. Постає важливе питання захисту авторських прав, при чому тут захисту потребують дві сторони: автор, який втрачає нагороду за створений об'єкт, насамперед у формі прибутку; а також, користувачі, які неправомірно використовують контент. Головною проблемою тут виступає навіть не порушення авторського права, а наслідки, які тягне за собою дане порушення та їх незнання.

Із виокремленням нових нематеріальних форм гостро постає питання про те, яку використовувати методику облікового відображення, за якою вартістю відображати. Це і є одним із найскладніших питань, адже відсутність розміру (вартості) унеможливує облікове відображення. Тому актуальними є дослідження бухгалтерського обліку об'єктів авторського та суміжного права. Особливу увагу заслуговує питання оцінки авторських прав, оскільки зараз відсутні універсальні підходи щодо оцінки інтелектуального капіталу в бухгалтерському обліку.

Авторське право відображає виключні права автора або його правонаступників на творчий результат і на отримання вигоди від результатів творчої діяльності. Бухгалтерський облік як підсистема управління є важливим інструментом, оскільки надає інформацію про вартість майна та результати господарської діяльності. З метою удосконалення методичного забезпечення бухгалтерського обліку авторських прав потребують вирішення ряд теоретичних питань: обґрунтування понятійного апарату, уточнення критеріїв визнання.

На наш погляд, авторське права з економічної точки зору слід трактувати як сукупність виключних прав автора або його правонаступників на створений творчий результат і на отримання вигоди від результатів творчої діяльності.

Удосконалення бухгалтерського обліку авторського права необхідно проводити починаючи з його ідентифікації як об'єкту бухгалтерського обліку.

У бухгалтерському обліку авторські та суміжні з ними права визнаються нематеріальними активами та їх облік регламентується П(С)БО 8 "Нематеріальні активи". Відповідно до цього положення, нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам [2]. Отже, за національним стандартом обліку виділено два критерії визнання нематеріальних активів:

- 1) ідентифікація;
- 2) немонетарний актив (відсутність матеріальної форми).

Розглянемо відповідність авторських прав виділеним критеріям. Дорожко Г.К. зазначає, що ідентифікація (з лат. *identificate* - ототожнювати) означає встановлення відповідності реального об'єкта, наданий на нього документації, то ідентифікація об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів означає встановлення наявності та чинності документів, які засвідчують правомірне набуття права авторства, права власності, а також інших документів, які є підставою для оприбуткування об'єкта нематеріального активу [1, с. 51]. Таким чином, ідентифікація авторського права є основним критерієм для його відображення в бухгалтерському обліку, тому важливим є правильне визначення його вартості.

Щодо самого нематеріального активу, то згідно визначення у П(С)БО 21, немонетарними статтями є статті інші, ніж монетарні, але, що під ними розуміти, в національному стандарті не вказано. Якщо нематеріальний актив визнають немонетарним, то чому, наприклад, основні засоби та товари, – Положення (стандарти) бухгалтерського обліку не визначають немонетарними.

Вважаємо, що для визнання авторських і суміжних з ним прав об'єктами бухгалтерського обліку вони мають відповідати наступним критеріям (рис. 1).

У бухгалтерському обліку авторські та суміжні з ними права поширюються на такі об'єкти як комп'ютерні програми, бази даних, твори літератури, науки, мистецтва тощо.

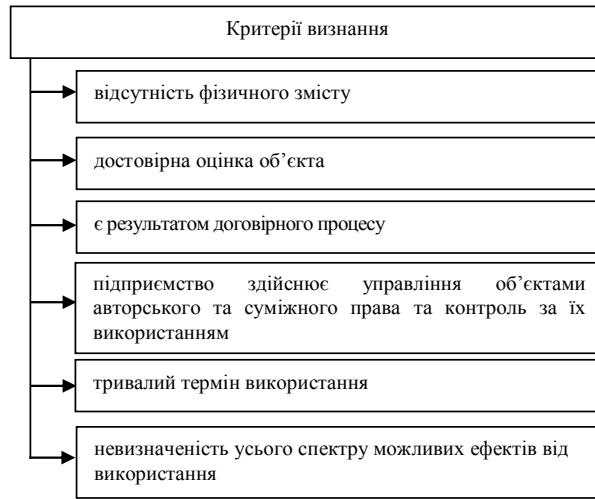

Рис. 1. Критерії визнання авторських і суміжних з ними прав у бухгалтерському обліку

Вважаємо, що для оцінки об'єктів авторського та суміжних з ним прав слід використовувати справедливую вартість, яка є кращою за використовуваний витратний метод.

Використання на практиці наведених пропозицій щодо визнання об'єктів авторського та суміжного з ним прав сприятиме розробці комплексної методики облікового відображення таких об'єктів, підвищенню інформативності фінансової звітності та створенню належного обліково-інформаційного забезпечення ефективного управління нематеріальними активами підприємства.

Список використаної літератури:

1. Дорожко Г.К. Проблеми ідентифікації об'єктів інтелектуальної власності в бухгалтерському обліку / Г.К. Дорожко, О.В. Балашова // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: [збірник наукових праць]: у 2-х вип. / ПДТУ. – Маріуполь, 2013. – Вип. 1. – Т. 3. – С. 51-54.
2. Положення стандарт бухгалтерського обліку 8 “Нематеріальні активи”: Наказ Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>